

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до кваліфікаційної роботи бакалавра зі спеціальності
073 «Менеджмент»
для студентів денної та заочної форм навчання**

Харків
НТУ «ХПІ»
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до кваліфікаційної роботи бакалавра зі спеціальності
073 «Менеджмент»
для студентів денної та заочної форм навчання**

Затверджено редакційно-
видавничою радою НТУ «ХП»,
протокол №3 від 30.10.2020 р.

Харків
НТУ «ХП»
2020

Методичні вказівки до кваліфікаційної роботи бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент» для студентів денної та заочної форм навчання / Уклад: С. В. Клепікова, О. С. Другова, А. Ю. Геворкян - Харків: НТУ «ХП», 2020. - 49 с.

Укладачі: С. В. Клепікова
О. С. Другова
А. Ю. Геворкян

Рецензент: Міщенко В.А.

Кафедра міжнародного бізнесу та фінансів

ВСТУП

Випускна дипломна бакалаврська робота є завершальним етапом навчального процесу чотирирічної підготовки для студентів спеціальності 073 «Менеджмент». Виконання її є узагальнюючим процесом, який дає змогу майбутньому бакалавру з менеджменту поєднати набуті теоретичні знання з практичними навичками й продемонструвати власні думки та наукові переконання.

Метою дипломної роботи є демонстрація студентом теоретичних знань з менеджменту, маркетингу, організації і планування виробництва, з економіки і економічного аналізу, статистики, фінансів, контролінгу, зовнішньоекономічної діяльності тощо, формування у студентів практичних навичок роботи з економічною літературою та економічною інформацією, проведення економічного аналізу діяльності підприємства, підготовки та розробки кваліфікованих рекомендацій з покращення діяльності підприємства та його менеджменту.

Основним призначенням дипломної роботи є глибоке і творче дослідження конкретної проблеми теорії та практики менеджменту з елементами поглибленої діагностики, опанування методів наукового пошуку. У процесі виконання дипломної роботи студенти вдосконалюють і розвивають наступні навички та вміння:

- самостійно ідентифікувати та формулювати проблему дослідження;
- визначати мету, основні завдання, предмет, об'єкт дослідження;
- здійснювати пошук і добір необхідної наукової і прикладної аналітичної інформації;
- аналізувати реальні факти і події, пов'язані з управлінською діяльністю економічних суб'єктів усіх форм власності;
- логічно і аргументовано висловлювати свої думки, пропозиції, формулювати висновки;
- стандартизувати науково – довідковий матеріал;

– публічно захищати підготовлену роботу (робити наукові повідомлення, відповідати на запитання, захищати свої наукові позиції тощо).

Методичні вказівки мають на меті надати допомогу студентам під час виконання бакалаврських робіт. Вони формулюють єдині вимоги до вибору теми, послідовності етапів виконання, змісту окремих розділів, оформлення роботи, визначають порядок захисту і критерії її оцінювання

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Бакалаврська робота є результатом особистої самостійної роботи студента, яка має внутрішню єдність і логіку викладення матеріалу і може виступати свідченням здобутого ним рівня професійної компетенції, що відповідає освітньо-професійній програмі (ОПП) за спеціальністю 073 «Менеджмент», галузь знань 07 «Управління та адміністрування» .

Мета написання бакалаврської роботи – продемонструвати здатність студента розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі менеджменту, що передбачає застосування засвоєних у процесі навчання методів та положень економічної науки.

Кваліфікаційна робота як обов’язкова частина освітньої програми підготовки бакалавра являє собою вирішення практично-орієнтованого завдання, що виконане незалежно, та демонструє:

- набуті спеціальні знання і уміння;
- здатність збирати та інтерпретувати інформацію (дані), обирати методи та інструменти вирішення поставленого завдання, застосовувати інноваційні підходи до їх вирішення;
- уміння формувати роботу відповідно до вимог (за встановленою структурою, змістом тощо);
- здатність захищати отримані результати через процедуру прилюдного захисту.

Працюючи над кваліфікаційною роботою *студент повинен:*

– вміти знаходити інформацію відповідно до теми з різних джерел; опрацьовувати та критично осмислювати наукові публікації за досліджуваною проблемою;

– систематизувати та узагальнювати інформацію, виділяти невирішену частину проблеми/задачі, яку вивчає;

– використовувати відповідні якісні та / або кількісні методи дослідження (економіко-математичні, статистичні, методи прогнозування, аналізу, синтезу);

– обирати відповідний метод для збору та обробки даних;

– адекватно і правильно представляти зібрані дані;

– аналізувати отримані результати;

– робити обґрунтовані висновки та пропозиції на основі проведеного аналізу, розрахунків, прогнозів;

– вміти сформулювати та оформити письмову роботу відповідно до встановлених вимог (виконану на належному рівні дослідження);

– представити результати роботи для професійного обговорення під час її захисту.

Для досягнення поставлених цілей студент має вирішити наступні завдання:

– обрати тему бакалаврської роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження;

– оцінити ситуацію, що склалася в певній галузі науково-економічних знань, на підприємстві чи в організації;

– визначити зовнішні прояви проблеми, деталізувати ієрархію взаємно підпорядкованих проблем;

– сформулювати мету і визначити завдання своєї роботи;

– сформулювати критерії оцінки досягнення цілей і завдань роботи, а також визначити основні обмеження щодо їх реалізації;

- виявити комунікаційні й організаційні здібності щодо залучення необхідної інформації;
- забезпечити науковий пошук, критично узагальнити існуючі методи і моделі вирішення поставлених задач;
- здійснити аналіз фінансово-економічних показників;
- обґрунтувати альтернативні варіанти розв’язання проблемної ситуації з урахуванням факторів невизначеності й ризику і прогнозувати можливі наслідки впровадження пропозицій;
- визначити умови доцільного використання того або іншого варіанту розв’язання проблеми;
- сформулювати науково-практичні висновки;
- використати комп’ютерну та організаційну техніку, пакети прикладних програм, засоби презентації виконаної роботи;
- забезпечити дотримання норм господарського законодавства, інструктивно-методичних матеріалів, вимог державних, галузевих і стандартів НТУ «ХП».

Тобто під час підготовки та захисту кваліфікаційної роботи студенти повинні продемонструвати комплекс набутих ними загальних та спеціальних компетентностей, що зазначені у відповідній освітній програмі бакалаврського рівня.

2 ПОРЯДОК РОЗРОБКИ ТА ЗАХИСТУ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ

2.1 Етапи та графік виконання кваліфікаційної роботи бакалавра

Виконання кваліфікаційної роботи складається з таких основних етапів:

- 1) визначення напряму дослідження, закріплення керівника кваліфікаційної роботи, вибір і затвердження теми;
- 2) обговорення та узгодження завдання та складання плану кваліфікаційної роботи;

- 3) огляд джерел науково-методичної та навчальної інформації, їх систематизація і написання теоретичної частини роботи;
- 4) збирання фактичного матеріалу, звітної, статистичної економічної інформації;
- 5) написання аналітичного розділу роботи бакалавра;
- 6) завершення написання кваліфікаційної роботи бакалавра, приведення її структури і змісту у відповідність до встановлених вимог;
- 7) оформлення кваліфікаційної роботи та проходження нормоконтролю;
- 8) подання роботи для перевірки на наявність текстових запозичень;
- 9) рецензування роботи бакалавра;
- 10) передзахист та допуск до захисту бакалаврської роботи;
- 11) відсилання остаточної версії бакалаврської роботи для розміщення її в електронному репозитарії НТУ «ХП»;
- 12) підготовка до публічного захисту і захист роботи.

Графік виконання кваліфікаційної роботи бакалавра затверджують на початку навчального року, а його додержання контролює керівник.

2.2 Визначення і затвердження теми

Кваліфікаційну роботу бакалавра виконують за тематикою, що відповідає спеціальності 073 «Менеджмент». *Тематика* дипломних робіт розробляється випусковою кафедрою та щорічно переглядається і поновлюється.

Студентам надається право вибору теми бакалаврської роботи, орієнтуючись на рекомендовану кафедрою тематику (додаток А). Студент, за погодженням із керівником, може запропонувати свою тему за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки для узгодження на кафедрі. Разом із вибором теми визначається підприємство, на матеріалах якого буде виконуватися робота. Діяльність цього підприємства повинна

створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної проблеми.

Після вибору теми і її обговорення з потенційним науковим керівником студенти подають заяву про її затвердження на ім'я завідувача кафедри (Додаток Б). Теми бакалаврських робіт та наукові керівники затверджуються наказом ректора університету.

2.3 Завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра

Керівник випускної роботи формулює завдання спільно зі студентом. У завданні на виконання бакалаврської роботи (додаток Ж) визначаються вихідні дані, перелік питань, що підлягають розробці, та календарний графік її виконання. Керівник виявляє рівень готовності студента до виконання роботи, роз'яснює суть виданого завдання й основних питань, які підлягають розробці, надає допомогу зі складання календарного графіку на весь період виконання роботи. Завдання для виконання кваліфікаційної роботи підписують студент та керівник, а потім затверджується завідувачем кафедри. Завдання для виконання кваліфікаційної роботи оформлюють одним примірником, який видають студентові. Цей примірник студент розміщує в кваліфікаційній роботі. Невиконання завдання або ж систематичне відхилення від календарного графіку є підставою для недопущення студента до захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.

2.4 Організація виконання випускної роботи

Бакалаврська робота має виконуватися студентом відповідно до затверджених календарного плану та завдання. На період виконання бакалаврських робіт на кафедрі складається графік консультацій керівників, згідно з яким забезпечується систематична робота над бакалаврською роботою студента та керівника. Постійні консультації допомагають студенту у виборі методів дослідження, контролю дотримання вимог щодо змісту і оформлення випускної роботи, своєчасному усуненні відхилень.

Студент має подавати роботу частинами на перегляд, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену роботу на відгук керівнику і, не пізніше ніж за тиждень до захисту, на підпис завідувачу кафедри.

2.5 Захист випускних робіт

Захист випускних робіт проходить на відкритих засіданнях Державної екзаменаційної комісії (ДЕК). На засідання ДЕК подаються наступні документи:

- навчальна (залікова) картка студента;
- пояснювальна записка, підписана студентом, керівником, консультантом з охорони праці й навколишнього середовища, з позначкою завідувача кафедри про допуск до захисту;
- відгук керівника;
- ілюстративний матеріал до презентації.

Для доповіді студенту надається 7 - 10 хвилин часу. У ході доповіді студент повинен: назвати тему роботи, охарактеризувати проблемну ситуацію, що склалася на об'єкті, обґрунтувати прийнятий варіант рішення проблеми, практичну (наукову) значимість результатів і можливості ефективного використання наведених рекомендацій.

Доповідь має бути узгоджена з ілюстративним матеріалом. У процесі доповіді необхідно зробити посилання на всі плакати. Приклад підготовки доповіді наведено у додатку Р.

Крім доповіді, захист включає:

- відповіді студента на питання членів ДЕК і осіб, які присутні на захисті;
- заслуховування відгуку керівника;
- відповіді випускника на відзначені у відгуку недоліки та зауваження.

Критерії оцінювання дипломних робіт є методичним засобом, що використовується ДЕК з метою виявлення відповідності професійних компетенцій студента вимогам освітньо-професійної програми.

Під час оцінювання бакалаврської роботи враховується: об'єктивне висвітлення стану питання з творчим використанням сучасних джерел інформації; практичне значення результатів; обґрунтування рішень і пропозицій відповідними розрахунками; наявність посилань на джерела інформації; відсутність дублювання, стереотипних рішень, що не впливають на суть і висвітлення отриманих результатів; загальна та професійна грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу матеріалу; якість оформлення; самостійність виконання.

Для підсумкового оцінювання дипломних робіт застосовується 100-бальна шкала. Отримана студентом підсумкова оцінка одночасно фіксується у протоколі засідання ДЕК у 100-бальній шкалі, у національній шкалі оцінювання, а також у буквених символах ECTS.

Переведення результатів 100-бального оцінювання у 4-бальну і літерні символи ECTS здійснюється за таблицею відповідності (табл. 2.1).

Рішення про присвоєння студенту кваліфікації за спеціальністю «Менеджмент» і про загальну оцінку роботи ухвалюється на закритому засіданні ДЕК відкритим голосуванням.

Таблиця 2.1 – Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4 – бальну та шкалу за системою ECTS

Оцінка за системою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (добре)
C	75-81	
D	64-74	3 (задовільно)
E	60-63	
FX	35-59	2 (незадовільно з можливістю доопрацювання роботи)
F	0-34	2 (неприйнятно)

Результати засідання ДЕК оголошуються його головою в день захисту після оформлення протоколу засідання ДЕК.

Студенти, які одержали незадовільну оцінку, відраховуються з університету і мають право на повторний захист протягом наступних трьох років.

3 СТРУКТУРА І ЗМІСТ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ

Бакалаврська робота має установлену структуру, що відбиває логічну послідовність викладення матеріалу і відповідає завданням, які визначені для досягнення мети роботи. Структура роботи дозволяє розкрити мету.

Кваліфікаційна робота повинна містити такі основні структурні елементи, розміщені у такій послідовності:

- титульний аркуш;
- відомість документів;
- завдання;
- реферати;
- зміст;
- перелік познач та скорочень (за наявності);
- вступ;
- розділи основної частини;
- висновки та рекомендації;
- список джерел інформації;
- додатки (за наявності).

Загальний об'єм пояснювальної записки повинен складати 70 – 90 сторінок друкованого тексту. При цьому обсяг пояснювальної записки за

спеціальністю не повинен перебільшувати 60 сторінок, а з охорони праці та навколишнього середовища – 5 сторінок.

4 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ВСТУПНОЇ ЧАСТИНИ РОБОТИ

До вступної частини роботи належать:

- титульний аркуш встановленого зразка;
- завдання на виконання випускної роботи;
- реферат;
- зміст;
- перелік скорочень і прийнятих умовних позначень.

Титульний аркуш та завдання на виконання бакалаврської роботи видаються на випусковій кафедрі й оформлюються студентом згідно зі стандартним зразком (додаток В). Також додаються «Відомості документів дипломної роботи» (додаток Д) та «Звіт про виконання дипломної роботи» (додаток К).

Реферат призначений для короткого ознайомлення з роботою і повинен відбивати у стислій, інформативній формі її основний зміст і результати (Додаток Л). Текст реферату мусить бути не більше однієї сторінки. Він повинен відображати наступні відомості:

- ключові слова;
- мету роботи;
- об'єкт дослідження або розробки;
- методи дослідження;
- теоретичні та практичні результати.

Реферат виконують однією або двома мовами (українською та додатково однією іншою). Сторінки реферату не нумерують та в загальне число сторінок пояснювальної записки не зараховують.

Зміст розташовують безпосередньо після реферату, на новій сторінці. Зміст містить у собі послідовний перелік структурних елементів пояснювальної записки, найменування розділів і підрозділів із зазначенням номерів сторінок, на яких вони наведені. Заголовки елементів пояснювальної записки записують малими літерами з першої великої; заголовки розділів і підрозділів записують разом з їх порядковими номерами. Закінчення найменування елементів змісту відокремлюють від номера сторінки крапками.

Виконання *переліку позначок та скорочень* повинно відповідати вимогам СТЗВО-ХПІ-3.01, підрозділ 5.4.

5 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ

5.1 Завдання основної частини

Основна частини пояснювальної записки кваліфікаційної роботи містить вступ, теоретичний, аналітичний і рекомендаційний розділи, висновки та список джерел інформації.

Головним завданням *вступної* частини до бакалаврської роботи є обґрунтування актуальності та практичної значущості обраної теми, особливостей постановки і вирішення питань щодо конкретних умов досліджень. Необхідно аргументувати доцільність розгляду відповідної проблеми в сучасних умовах розвитку національної економіки на мікро- та макрорівнях, стан її розв'язання в економічній науці та у практиці управління підприємством. Для цього варто оцінити ступінь вивченості досліджуваної проблеми та назвати вчених, які внесли значний вклад у її розробку.

Далі слід сформулювати *мету* бакалаврської роботи і *основні завдання*, що з неї випливають, *предмет* і *об'єкт* дослідження.

Мета відповідно до теми визначає теоретичні та практичні напрями (результати) дослідження.

Завдання, які ставляться у вступі до кваліфікаційної роботи, повинні розкривати мету дослідження. Формулювання завдань можна подати, використовуючи слова типу: дослідити..., узагальнити..., систематизувати..., уточнити..., визначити..., розробити..., спрогнозувати..., обґрунтувати пропозиції... тощо. Зазвичай на основі завдань дослідження будується структура кваліфікаційної роботи, тобто завдання роботи повинні відповідати змісту кваліфікаційної роботи.

Об'єкт дослідження - це процес або явище, які породжують проблемну ситуацію. Не слід називати об'єктом дослідження конкретний суб'єкт фінансової системи (організації, установи, підприємства, фірми, компанії або їхні структурні підрозділи).

Предмет дослідження деталізує конкретну проблему в рамках об'єкта дослідження. Це те, що перебуває в межах об'єкта, і на що спрямовується увага при підготовці дипломної роботи. Предмет визначає тему дослідження. Об'єкт і предмет дослідження, як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як ціле і його частина.

У вступі зазначаються також *методи* дослідження, що використовуються: 1) теоретичні методи - аналізу та синтезу; системного підходу; причинно-наслідкового зв'язку тощо; 2) аналітичні й статистичні методи - динамічного, структурного, коефіцієнтного та порівняльного аналізу; систематизації та узагальнення; кореляційний та багатофакторний регресійний аналіз; групування; методи прогнозування та інші.

Далі зазначаються інформаційні джерела дослідження: вітчизняні та закордонні видання, матеріали преси, мережі Internet та фактичні дані щодо діяльності об'єкта дослідження.

При наявності власних наукових розробок у вступі наводять перелік опублікованих статей та патентів та вказують власний внесок здобувача вищої освіти в їх створення.

Обсяг вступу не має перевищувати трьох сторінок. Структура вступу наведена у додатку М.

5.2 Теоретичний огляд літературних джерел з досліджуваної тематики

Теоретичне обґрунтування має визначити роль і місце досліджуваних явищ та процесів у діяльності об'єкту дослідження у сфері управління підприємствами. При підготовці цього розділу необхідно встановити, що зроблено з обраної тематики попередниками. У теоретичних дослідженнях доцільно узагальнити вітчизняний і закордонний досвід, результати наукових досліджень провідних вчених, в яких розкривається сутність та зміст досліджуваних явищ та процесів у сфері менеджменту. З кожного питання важливо знайти подібність і розходження точок зору різних авторів, дати їх порівняльний аналіз, виявити можливі протиріччя й неточності, щоб *обґрунтувати власну позицію*.

Роботу з літературними джерелами необхідно розпочати з вивчення законодавчих та нормативних документів, підручників, навчальних посібників, довідників, а також монографій. Потім перейти до вивчення статей у журналах. Разом із вказаними літературними джерелами можуть бути використані збірники наукових праць, наукових статей і матеріали наукових конференцій. При вивченні літератури студент повинен використовувати публікації останніх років.

Літературні джерела слід підбирати і використовувати у відповідності до змісту проблеми, що досліджується. Необхідно вдумливо і критично аналізувати, оцінювати нормативні документи та наукові публікації, щоб погодитися або, навпаки, не погодитися з поглядами окремих авторів. Використання літературних джерел супроводжується обов'язковим посиланням на джерело й сторінку, звідки запозичені ті або інші відомості.

Чітко визначене теоретичне поле роботи дає змогу перейти в наступних розділах до конкретного аналітичного дослідження.

Бажано ілюструвати текст графічними матеріалами: схемами, графіками, діаграмами.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 20 сторінок.

5.3 Аналітичний розділ дослідження

Аналітичний розділ бакалаврської кваліфікаційної роботи є ключовим для подальших досліджень. Для його виконання студент повинен зібрати необхідну економічну, статистичну, фінансову та іншу інформацію про об'єкт дослідження, мінімум за 3 останні роки. Крім того, відповідно до завдання, на основі статистичної інформації (Держкомстату України), дослідити проблему на рівні національної економіки, що дає підґрунтя для визначення загальних зовнішніх умов функціонування об'єкту дослідження.

Аналітичний розділ починається із загальної організаційно-економічної характеристики об'єкту дослідження, яка відображає: вид економічної діяльності; організаційно-правова форма; місце знаходження; номенклатура продукції або послуг; конкурентні позиції на ринках ресурсів та збуту; структура управління; конкурентні позиції підприємства на ринку продукції (товарів, послуг); стратегічні цілі та місія; проаналізувати основні економічні показники за останні 3 роки (динаміка обсягу та структури продукції, активів та капіталу, чисельності працівників, витрат та доходів, прибутку тощо). Характеристика об'єкту завершується зведеною таблицею динаміки основних фінансово-економічних показників господарської діяльності за останні три - п'ять років порівняно із середніми значеннями в галузі й аналогічними показниками кращих фірм. Звернути першочергову увагу на ті сторони роботи, виявити ті її особливості, які мають пряме відношення до теми кваліфікаційної роботи.

У процесі аналізу об'єкту дослідження (у сфері управління підприємствами) слід приділити увагу аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, характеристиці зв'язків, відповідно до теми роботи. Застосувати, за необхідністю інструменти менеджменту.

Особливу увагу слід приділити факторам зовнішнього та внутрішнього середовища, що суттєво вплинули (як негативно, так і позитивно) на змінення явищ, які вивчаються. Для дослідження впливу різних факторів слід

використовувати методи детермінованого факторного аналізу: ланцюгових підстановок; абсолютних та відносних різниць; інтегральний метод тощо. За необхідністю можливо й використання методів стохастичного факторного аналізу: парної та множинної кореляції; матричні моделі; математичне програмування; дослідження операцій тощо.

Аналіз факторів, що вплинули на зміни результативних показників, і їх економічна оцінка повинні бути глибокими, конкретними та цілеспрямованими. Не можна підмінювати аргументовані докази та висновки про стан досліджуваної проблеми простою констатацією фактів про рівень і динаміку показників, що характеризують це питання.

Матеріали, що приводяться у даному розділі, повинні бути тісно пов'язані як з теоретичними й методичними положеннями, які обґрунтовуються у першому підрозділі.

Аналіз має виявити певні недоліки в управлінні діяльністю підприємства.

Результати розрахунків для виконання аналізу необхідно подавати у вигляді таблиць або графіків, діаграм.

Обсяг другого розділу не повинен перевищувати 20 сторінок.

5.4 Обґрунтування рекомендацій та пропозицій щодо вирішення проблем об'єкту дослідження

У цьому підрозділі обґрунтовуються загальні шляхи та конкретні рекомендації, спрямовані на розробку конкретних пропозицій спрямованих на управлінську діяльність підприємства, що характеризують досліджуване явище, процес, а також підвищення ефективності діяльності підприємства на ринку.

Зміст третього підрозділу пояснювальної записки залежить від теми роботи та об'єкту дослідження. Особливу увагу при виконанні цього розділу рекомендується звернути на обґрунтування шляхів поліпшення стану досліджуваних проблем на об'єкті за рахунок: конкретних пропозицій щодо

удосконалення предмета дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення, обґрунтування моделей управління та економічних параметрів та індикаторів розвитку підприємства (стратегія, план, проект, програма тощо) на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, викладених у теоретичному розділі роботи, а також з урахуванням результатів аналізу, проведеного у дослідницькому розділі роботи.

Всі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми цього розділу мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, що дозволяють визначити сутність і стан досліджуваних явищ та процесів, розкрити їх особливості та тенденції розвитку, створити базу для виявлення невикористаних резервів удосконалення діяльності підприємства – об'єкта дослідження. Текст доцільно ілюструвати реальними документами або їх копіями (що розміщуються у додатках) та супроводжувати стислим коментарем.

Обов'язковим елементом при виконанні цього розділу повинно бути фінансово-економічне обґрунтування та оцінка результатів пропонованих заходів у розрахунково-кількісному виразі.

Обсяг третього розділу не повинен перевищувати 20 сторінок.

5.5 Охорона праці і навколишнього середовища

Розділ «Охорона праці і навколишнього середовища» студент виконує згідно з методичними вказівками відповідної кафедри. Цей розділ повинен бути узгоджений з об'єктом кваліфікаційної роботи та містити в собі пропозиції щодо поліпшення умов праці та техніки безпеки, охорони навколишнього середовища.

Обсяг четвертого розділу не повинен перебільшувати 5 сторінок.

5.6 Висновки

Основна частина пояснювальної записки завершується висновками. Студент у логічній послідовності повинен узагальнити результати кваліфікаційної роботи, стисло сформулювати основні положення і пропозиції за кожним пунктом роботи, тобто по кожному з пунктів завдання.

Формулюючи висновки, треба зробити акцент на кількісних і якісних характеристиках отриманих результатів, обґрунтувати їх достовірність. Як висновок наводяться загальні дані про економічну ефективність (результативність) пропозицій і рекомендацій роботи, про переваги їх використання в практичній діяльності об'єкту дослідження, а також характеризуються шляхи і методи впровадження результатів кваліфікаційної роботи.

За наявності власних наукових розробок цей факт відображають у висновках.

Приклад оформлення висновків наведено у додатку Н.

5.7 Список джерел інформації

Список джерел інформації (СДІ) – це список цитованих, розглянутих, згаданих та використаних джерел інформації (ДІ).

Джерелами інформації є: монографії, підручники, наукові статті, нормативно-технічні документи (НТД), звіти про науково-дослідну роботу, дисертації, статистичні збірники, техніко-економічні нормативи та норми, преїскуранти тощо.

У списку джерел інформації кількість джерел не повинна перевищувати 50. Посилання на них мають наводитись у вигляді порядкового номеру за списком джерел у квадратних дужках. На усі джерела інформації повинні бути посилання в основній частині пояснювальної записки.

У списку джерел бібліографічні описи джерел інформації розташовують у тому порядку, в якому джерела вперше згадуються у тексті. Порядкові номери описів у списку ДД є номерами посилань на них.

Список джерел інформації складають відповідно до вимог СТЗВО-ХП-3.01, підрозділ 5.8. Приклад виконання СДІ наведено у додатку П.

5.8 Додатки

Додатки можуть містити, наприклад, проміжні математичні обґрунтування, формули і розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; копії фінансової звітності, витяги із звітних матеріалів, виробничі плани і програми; інструкції й методики, опис алгоритмів і програм розв'язування задач; ілюстрації допоміжного характеру та ін.

На усі додатки повинні бути посилання у відповідних розділах пояснювальної записки.

6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ

6.1 Загальні вимоги до оформлення

Бакалаврська робота повинна бути оформлена відповідно до загальних вимог до оформлення текстових документів у сфері навчального процесу СТЗВО - «ХП» - 03.01 - 2018.

Документи виконують на аркушах друкарського паперу формату А4 (297x210 мм). На аркушах мають бути залишені поля: нижнє та верхнє – 20 мм, лїве – 30 мм, правє – 10 мм. Текст документа виконують через півтора інтервали, кегль шрифту 14 п., для елементів тексту (таблиць, приміток та ін.) допускається шрифт 12 п., рекомендований шрифт - Times New Roman;

Основна частина дипломної роботи складається з розділів і підрозділів. Заголовки структурних елементів пояснювальної записки й заголовки розділів слід друкувати по центру великими літерами без крапки на кінці, не підкреслюючи. Перенесення слів у заголовках розділів не допускається. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки підрозділів треба починати з абзацного відступу і друкувати напівжирним шрифтом маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки на кінці.

Між заголовком розділу та заголовком підрозділу або наступним текстом треба залишити один вільний рядок.

Між заголовком підрозділу і наступним текстом – півтора інтервалу, як в основному тексті.

Між заголовком розділу (підрозділу) і попереднім текстом треба залишити один вільний рядок.

Кожний розділ документа рекомендується починати з нового аркуша (сторінки). Не допускається розміщувати заголовок розділу, підрозділу, пункту або підпункту в нижній частині сторінки, якщо після нього вміщується усього один рядок тексту.

6.2 Вимоги до нумерації

Аркуші документа нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому кутку аркуша без будь-яких знаків та нумерація повинна бути наскрізною для всього документа.

Нумерація сторінок пояснювальної записки починається з цифри 2 на аркуші «Зміст».

Додатки є продовженням документа і мають наскрізну нумерацію сторінок, спільну з документом.

6.3 Скорочення

Якщо у тексті документа застосовуються умовні позначення, скорочення, символи, одиниці вимірювання, які не передбачені чинними стандартами, а також специфічна термінологія, то їх перелік має бути поданий у вигляді окремого списку. Перелік наводять у такій послідовності: скорочення (у тому числі й аббревіатурні); умовні (літерні) позначення; одиниці вимірювання; терміни.

Незалежно від наявності переліку при першому появленні у тексті позначень (скорочень) слід приводити їх розшифровку.

Слова у тексті і в таблицях скорочувати не допускається. Виключення становлять скорочення слів і словосполучень, встановлених у державних стандартах або загальноприйнятих у науковій термінології.

Дозволяється застосовувати скорочення слів і словосполучень, характерних для професійної галузі знань. Записуються такі скорочення одним із двох способів: 1) якщо кожне з них повторюється далі не менш трьох разів - безпосередньо в тексті (у дужках після повного найменування при першому згадуванні); 2) в переліку умовних позначень.

6.4 Ілюстрації

Ілюстрації (креслення, рисунки, схеми, діаграми), що зустрічаються в тексті, називають рисунками. Рисунок, як правило, слід розміщати безпосередньо після першого згадування його в тексті або на наступній сторінці. На всі ілюстрації необхідно давати посилання в тексті роботи.

Всі ілюстрації повинні мати назву. Ілюстрації позначаються словом „Рисунок...”, яке разом з назвою ілюстрації розташовують під рисунком, після пояснювальних даних, без крапки на кінці, по центру рядка. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відділених крапкою. Номер рисунка відокремлюють від його назви тире.

Підрисунковий текст розміщують вище назви рисунка (див. рис. 1.1).

Приклад

Рисунок 1.1 – Основні елементи механізму управління прибутком

Відстань між ілюстраціями і наступним чи попереднім текстом повинна бути не менша одного рядка.

Якщо після посилання на рисунок розглядається матеріал, що ілюструється, то в тексті слово «рисунок» пишуть без номера, наприклад: «Як видно з рисунка ...».

6.5 Таблиці

Для зручності викладу тексту цифровий матеріал треба оформляти в таблицях. Таблицю залежно від її розміру слід розміщати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці чи у додатках. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті роботи.

Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, які наводяться в додатках.

Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відділених крапкою. Наприклад, таблиця 1.3 - третя таблиця першого розділу.

Всі таблиці повинні мати назву. Назва має бути короткою і відбивати зміст таблиці. Номер записують після слова «Таблиця»; запис виконують над таблицею з лівого боку з абзацного відступу тексту, номер таблиці відокремлюють від його назви тире.

Якщо рядки або стовпчики таблиці виходять за межі формату сторінки, то таблицю поділяють на частини, шляхом перенесення частини таблиці на наступну сторінку. При поділі таблиці заголовки колонок на наступній сторінці замінюють відповідно арабськими цифрами, які наведені у додатковому рядку на попередній сторінці.

Слово „Таблиця”, її номер і найменування розміщують тільки над першою частиною таблиці, а над іншими частинами з лівого боку друкують з

абзацу: “Продовження таблиці ___” , а над останньою частиною – „Кінець таблиці ___”.

Відстань між таблицею і подальшим або попереднім текстом повинна складати один рядок.

Приклад

Таблиця 2.5 - Фінансовий стан корпорацій напередодні перегрупування

Показник	Корпорація <i>N</i>	Корпорація <i>D</i>
1	2	3
1 Кількість акцій, штук	2 000 000	600 000
2 Загальний прибуток, грн	40 000 000	19 200 000
3 Прибуток на акцію, <i>EPS</i> , грн	20	32
4 Курс акції, <i>P</i> , грн	300	200
5 Коефіцієнт <i>P/E</i>	15	6,25

Якщо таблиця переходить на іншу сторінку та на ній закінчується, її перенесення оформляють у такий спосіб:

Кінець таблиці 2.5

1	2	3
6 Ставка дивідендних виплат, %	87,23	65,14
7 Ринкова вартість, грн	600 000 000	120 000 000

При складанні статистичних, аналітичних таблиць та таблиць з фінансовою інформацією слід дотримуватись також таких основних правил їх побудови та оформлення:

1 Таблиця має бути компактною і містити лише ту інформацію, яка безпосередньо характеризує об'єкт дослідження.

2 Назва таблиці, заголовки рядків і граф мають бути стислими, чіткими і лаконічними. Крім загальноприйнятих скорочень одиниць вимірювання, скорочення слів у заголовках не допускається. Якщо назви окремих граф (рядків) повторюються, мають однакові терміни або однаковий зміст, то їх доцільно об'єднати спільним заголовком.

3 У таблиці обов'язково слід вказувати одиниці вимірювання показників. Якщо одиниця вимірювання однакова для всіх показників таблиці, то вона вказується у загальній назві таблиці або над верхнім правим кутом таблиці; якщо одиниці вимірювання різноманітні, то їх назви вказують в заголовках рядків або граф таблиці, а інколи в окремо наведеній спеціальній графі.

4 Рядки в підметі і графи в присудку, як правило, нумерують. Це доцільно робити у великих за змістом таблицях або у випадках наведення методики розрахунку показників з посиланням на номери граф і рядків таблиці.

5 Точно дотримуватись таких умовних позначень щодо відсутності даних у таблиці відповідно до причин:

- якщо клітинка таблиці не може бути заповнена, ставиться знак "x";
- коли відомості про явище відсутні, ставиться три крапки «...» або «н.від.»;
- відсутність самого явища позначається тире «-»;
- дуже малі числа записуються (0,0) або (0,00).

Кількісні показники в межах однієї графи повинні наводитися з однаковою точністю, тобто до 0,1, до 0,01, до 0,001.

6 Таблиці повинні бути замкненими, тобто з підсумковими результатами. Виняток становлять аналітичні таблиці, в яких підсумків може не бути.

Таблиці треба вміти читати і аналізувати. Читання таблиць має неабияке пізнавальне і практичне значення. Аналіз таблиць з економічною інформацією складається з аналізу побудови таблиці, тобто з визначення того, яке явище наведене в таблиці, якими ознаками воно характеризується, які ознаки покладені в основу групування, що утворює підмет і присудок. Аналіз змісту таблиці передбачає вивчення окремих груп підмета таблиці (аналіз по горизонталі) і окремих ознак присудка (аналіз по вертикалі), зіставлення даних різних груп сукупності; визначення наявності і характеру

залежності між окремими ознаками; подання узагальнюючих висновків про окремі групи і про всю сукупність.

6.6 Переліки

Переліки у тексті позначають одним зі способів: арабськими цифрами з дужкою; малими літерами української абетки з дужкою (крім літер є, з, і, ї й, о, ч, ь); знаком дефіс.

Після слова, що передує перелікам, ставлять двокрапку. Текст переліків разом з позначенням починають з абзацу і виконують малими літерами, у кінці переліків ставлять крапку з комою (крім останнього, після якого ставлять крапку). Другі (подальші) рядки переліків слід починати від границі поля.

Допускається подальша деталізація переліків (другий рівень). У цьому випадку їх записують з абзацу відносно переліків першого рівня.

Приклад

Перед організацією, як правило, постають чотири стратегічні альтернативи:

- 1) обмежене зростання;
- 2) зростання:
  - а) внутрішнє;
  - б) зовнішнє.

Якщо переліки складаються з декількох закінчених фраз, їх позначають арабськими цифрами без дужки і крапки, починають з великої літери і відокремлюють один від одного крапкою.

Приклад

На процес прийняття управлінських рішень впливає безліч різноманітних факторів. До найважливіших з них належать такі:

1 Ступінь ризику – розуміється, що завжди існує ймовірність прийняття неправильного рішення, яке може несприятливо впливати на організацію.

2 Ступінь підтримки менеджера колективом – цей фактор ураховує те, що нових менеджерів сприймають не відразу.

6.7 Формули і рівняння

Формули і рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, по центру рядка. В одному рядку можна розташовувати тільки одну формулу.

Вище й нижче кожної формули або рівняння треба залишити один вільний рядок.

Переносити формули на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка.

Розшифровку позначень символів і числових коефіцієнтів, які входять у формулу, треба наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі або рівнянні. Пояснення значення кожного символу і числового коефіцієнта необхідно давати з нового рядка. Перший рядок розшифровки починають словом „де”, без двокрапки, розташовуючи умовні позначення один під одним .

Приклад.

На практиці як міру ризику використовують показник дисперсії активу $D(x)$, який визначають за формулою (3.3).

$$D(x) = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (r_i - \bar{r})^2, \quad (3.3)$$

де r_i - i -й рівень значення динамічного ряду прибутковості активу;

$\bar{r}$ - середнє хронологічне значення прибутковості активу;

n - кількість спостережень (рівнів).

Формули мають бути пронумерованими. Нумерувати слід тільки основні формули, на які треба зробити посилання. Формули і рівняння треба нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відділених крапкою. Наприклад: формула (3.3) – третя формула третього розділу.

Номер формули позначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

6.8 Приклади і примітки

Приклади розташовують відразу після тексту, що вимагає пояснення. Примітки дають безпосередньо після тексту, ілюстрації або таблиці, до яких вони належать. Примітки до таблиці поміщають під лінією, що позначає закінчення таблиці.

Слово «Примітка» друкують шрифтом кегля 12 з абзацу з великої літери і не підкреслюють. Після слова «Примітка» ставлять крапку і на тому ж рядку з великої літери наводять текст примітки.

Приклади наводять у тих випадках, коли вони пояснюють зміст тексту документа або сприяють більш стислому його викладенню. Приклади розташовують безпосередньо після тексту, який потребує пояснення. Слово «Приклад», «Приклади» виконують курсивом і розміщують на окремому рядку з абзацу без розділових знаків. Якщо текст прикладу розміщено на тому ж рядку, що й слово «Приклад», то після слова «Приклад» ставиться крапка. Якщо прикладів декілька, їх нумерують так само, як примітки.

6.9 Посилання

Посилання на джерела інформації у тексті позначають порядковими номерами відповідно до нумерації у списку джерел інформації у квадратних дужках із вказівкою номера відповідної сторінки.

Приклад:

Цитата у тексті «...у загальному обсязі робочого часу частина інформаційної роботи перевищує 70 % [7, с. 46]».

У посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, ілюстрації, таблиці, формули, додатки вказують їх номер. При використанні посилань необхідно писати: «у розділі 1...», «на рисунку 2.1...» або «на рис. 2.1», «у таблиці 3.4...» чи «у табл. 3.4...» «за формулою (2.4)...», «у додатку Б».

Порядковий номер джерел надають у тому порядку, за яким джерела вперше згадують у тексті. У разі повторних посилань на те ж саме джерело, його номер повторюють.

6. 10 Оформлення додатків

Додатки слід оформляти як продовження роботи у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати загальну з усією роботою наскрізну нумерацію сторінок.

Всі додатки повинні бути названі у змісті.

Додатки, як структурний елемент пояснювальної записки, починають із окремого аркуша, на якому вгорі, по центру рядка друкують великими літерами слово «ДОДАТОК».

Додатки позначають великими літерами українського алфавіту, за винятком літер: Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Якщо додаток один, його теж позначають як «ДОДАТОК А».

Додаток повинен мати заголовок, надрукований під словом «ДОДАТОК» малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки.

Якщо додатками є копії документів, проспекти тощо, то перед копією варто помістити чистий аркуш, на якому посередині пишуть «ДОДАТОК» і його назву. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію.

Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння в тексті додатка треба нумерувати в рамках кожного додатка. Наприклад: рисунок Д.3 - третій

рисунок додатка Д; таблиця А.2 - друга таблиця додатка А; формула (В.1) - перша формула додатка В.

7 ВКАЗІВКИ ЩОДО РОЗМІЩЕННЯ РОБОТИ У РЕПОЗИТАРІЇ

В зв'язку с Наказом НТУ «ХПІ», всі кваліфікаційні випускні роботи необхідно внести в Електроний репозитарій.

Виходячи з цього студент за 5-ть днів до захисту повинен вислати на електронну пошту repozitarij@gmail.com 2 файли:

1) в форматі Word 97 -2003, в якому подається загальна інформація в вигляді додатку С. Сам файл назвати: група та ФІБ, *напр.- 2.БЕМ502п.8 Іванов І І*

2) PDF з розпізнаванням (з текстовим шаром)-дипломна робота (Пояснювальна записка) в повному обсязі. Розмір одного файлу не має перевищувати 500 Мб, за потреби розмістити файл більшим обсягом звертатися до адміністратора репозитарію. Назва файлу формується латиницею (за правилами транслітерації, див.: <http://ukrlit.org/transliteratsiia>) за схемою:

назва документа_рік захису_прізвище_перший ініціал_другий ініціал.

Напр. -Poiasniuvalna_zapyska_2019_Ivanov_I_I.pdf;

Робота не буде допущена до захисту поки не буде внесена в Електроний репозитарій НТУ «ХПІ».

ДОДАТКИ

Додаток А

Рекомендовна тематика кваліфікаційних робіт

- 1 Стратегічне планування на міжнародному підприємстві.
- 2 Стратегічне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
- 3 Стратегія виходу підприємства на зовнішні ринки.
- 4 Управління збутом експортної продукції.
- 5 Управління експортною діяльністю підприємства.
- 6 Розробка бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
- 7 Управління міжнародними транспортними (транспортно-експедиторськими) операціями.
- 8 Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
- 9 Стратегія міжнародного маркетингу підприємства.
- 10 Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку.
- 11 Планування нової послуги для зарубіжних клієнтів
- 12 Цінова політика підприємства на зовнішньому ринку
- 13 Міжнародна стратегія просування товару.
- 14 Міжнародна рекламна кампанія підприємства.
- 15 Кампанія зав'язків з громадськістю для зарубіжного ринку.
- 16 Управління зарубіжним каналом розподілу.
- 17 Проектування міжнародної мережі розподілу та збуту продукції
- 18 Управління Інтернет-продажами підприємства.
- 19 Управління ланцюгами постачання на зарубіжному ринку.
- 20 Управління міжнародним брендом підприємства
- 21 Сегментація та позиціонування товарів на зовнішньому ринку.
- 22 Управління рухом товарів (логістичними процесами підприємства) на зовнішньому ринку.
- 23 Оцінка ефективності міжнародних інвестиційних проектів.

- 24 Оцінка ефективності експортних операцій підприємства.
- 25 Управління фінансовими результатами міжнародної діяльності підприємства.
- 26 Планування міжнародної інвестиційної діяльності підприємства.
- 27 Формування системи оціночних показників зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
- 28 Управління персоналом на міжнародному підприємстві.
- 29 Економічне обґрунтування зовнішньоекономічних контрактів.
- 30 Управління логістичними витратами підприємства при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
- 31 Оцінка комерційної привабливості контрагента ЗЕД.
- 32 Управління фінансовою стійкістю міжнародної компанії.
- 33 Страхування зовнішньоторговельних ризиків підприємства.
- 34 Бізнес-модель міжнародного стартапу.
- 35 Стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
- 36 Управління міжнародними закупками підприємства.
- 37 Стратегічне позиціонування напрямків діяльності міжнародного підприємства.

Додаток Б
Приклад заяви про затвердження теми бакалаврської роботи

Зав. кафедри
міжнародного бізнесу
та фінансів
проф. І.А. Федоренко
студента групи БЕМ – 716 б
Михайлова Михайла
Михайловича

Заява

Прошу затвердити мені тему бакалаврської роботи «Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку» та призначити науковим керівником к.е.н., доц. Степанова С.С.

дата

підпис

керівник роботи

Не заперечую

дата

підпис

Додаток В

Приклад оформлення титульного аркуша дипломної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут (факультет) ННІ економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Кафедра Міжнародного бізнесу та фінансів

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма Міжнародний бізнес

Спеціалізація 073.03 «Менеджмент ЗЕД»

До захисту допускаю

Завідувач кафедри

І.А. Федоренко

(ініціали та прізвище)

_____ (підпис, дата)

ДИПЛОМНА РОБОТА

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Тема роботи Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку

Шифр роботи БЕМ – 716 Б. №

(група, номер теми за наказом)

Виконавець Михайлов Михайло Михайлович

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник проф. Степанов Степан Степанович

(посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Харків 2020

Додаток Ж

Приклад завдання на виконання дипломної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут (факультет) ННІ економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Кафедра Міжнародного бізнесу та фінансів

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма Міжнародний бізнес

Спеціалізація 073.03 «Менеджмент ЗЕД»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

І.А. Федоренко

«___» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Михайлов Михайло Михайлович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1 Тема роботи Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку

керівник роботи Степанов Степан Степанович

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «___» 20__ року № _____

2 Строк подання студентом роботи 1.06.2020

3 Вихідні дані до роботи нормативно-методична і науково-економічна література з питань бакалаврського проекту, статистичні на аналітичні дані підприємства, законодавчі та нормативні матеріали, матеріали періодичних видань, інформація мережі Інтернет

4 Перелік питань, які потрібно розробити у пояснювальній записці

1 Теоретичні основи планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку.

2 Комплексна характеристика господарської діяльності ВАТ «.....».

3 Розробка маркетингового комплексу на ринку медичних ІТ ЄС.

4 Охорона праці та навколишнього середовища.

5 Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Презентація – 8 аркушів формату А4

6 Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1, 2, 3	Степанов С.С., к.е.н., доц.		
4	Милованова О.С., к.е.н., доц.		

7 Дата видачі завдання 1 березня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер етапу	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і обґрунтування теми, постановка проблем і завдань	1.03.2020	
2	Аналітичний огляд джерел, вибір методики досліджень	10.03.2019	
3	Підготовка і виконання пояснювальної записки	22.05.2019	
4	Підготовка висновків до дипломної роботи	26.05.2019	
5	Складання відомості документів, оформлення ПЗ	28.05.2019	
6	Виконання презентації, доповіді	30.05.2019	
7	Подання ДР на відгук	31.05.2020	
8	Подання ДР на допуск до захисту	01.06.2020	
9	Захист ДР		

Студент Михайлов М.М.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Степанов С.С.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток К

Приклад оформлення пояснювальної записки про виконання дипломної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Інститут (факультет) ННІ економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу
Кафедра Міжнародного бізнесу та фінансів
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма Міжнародний бізнес
Спеціалізація 073.03 «Менеджмент ЗЕД»
(шифр і назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до дипломної роботи

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку

Виконав студент 4 курсу, групи БЕМ-716 б

Михайлов М. М.
(підпис, прізвище та ініціали)

Керівник Степанов С.С.
(підпис, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(підпис, прізвище та ініціали)

Нормоконтроль Іванов І.І.
(підпис, прізвище та ініціали)

2020

Додаток Л

Приклад виконання реферату

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до ДР: 83 с., 8 рис., 13 табл.,
50 джерел, 6 додатків

Ключові слова: КОМПЛЕКС МАРКЕТИНГУ, ЗАРУБІЖНИЙ РИНОК,
МЕДИЧНЕ ІТ, ПРОСУВАННЯ, ПОЗИЦІЮВАННЯ.

Мета роботи є дослідження теоретичних основ ....., розробка методичних і практичних рекомендацій щодо формування (удосконалення, планування...) ..... на підприємстві.

Об'єктом дослідження виступає *процес*.....

Методи досліджень: аналізу та синтезу; системного підходу; причинно-наслідкового зв'язку; динамічного, структурного, коефіцієнтного та порівняльного аналізу, систематизації та узагальнення.

У роботі узагальнено теоретичний матеріал та розглянуті основні поняття та методи .....; проведено аналіз стратегій ....., які використовуються .....; визначено зміст та основні складові.....

У практичній частині роботи представлена загальна характеристика ВАТ "XXX, проведений аналіз її фінансового стану та зовнішньоекономічної діяльності; визначено недоліки та перспективи у діяльності компанії на зарубіжному ринку, для їх вирішення був проведений аналіз ..... та визначені тенденції ..... Кінцевим результатом дослідження є розробка ....; проведено розрахунок ефективності запропонованих заходів; надано рекомендації ....; обґрунтовано доцільність впровадження на підприємстві .....

Додаток М
Структура вступу

ВСТУП

За останні роки в економіці та суспільстві України відбулися радикальні зміни, обумовлені досягненням Україною політичної та економічної незалежності і розвитком ринкових відносин, що підвищує відповідальність і самостійність підприємств та інших суб'єктів ринку.....
.....(обґрунтувати актуальність обраної теми).....

У зв'язку з цим дослідження питань організації побудови .....та формування механізму адаптаційного розвитку підприємства з метою досягнення високих фінансових результатів і конкурентних переваг набуває особливого значення, що зумовлює актуальність обраної теми та доцільність проведення досліджень.

На вирішення цього питання спрямовані дослідження .....
.....(автори монографій, навчальних посібників, статей, які наведені у переліку літератури)
.....

У результаті проведених досліджень вченими вирішено.....для рішення різноманітних задач, описана значна кількість методів ....., установлені найважливіші зв'язки між ..... Однак, незважаючи на досягнуті результати, ряд теоретичних і методичних проблем пов'язаних, зокрема, з розвитком і вдосконаленням .....вимагають проведення подальших досліджень.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ ....., розробка методичних і практичних рекомендацій щодо формування .....

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі завдання:

- узагальнити теоретичні основи
- дослідити роль.....

- навести сучасний стан.....
- розглянути організацію роботи з .....
- провести аналіз.....
- виявити фактори.....
- розробити та обґрунтувати.....

Об'єктом дослідження виступає процес.....

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади формування .....

У процесі роботи застосовувалися загальноприйняті методи емпіричних та теоретичних досліджень, а саме: теоретичні методи аналізу та синтезу; системного підходу; причинно-наслідкового зв'язку. У процесі аналізу використовувалися аналітичні й статистичні методи: динамічного, структурного, коефіцієнтного та порівняльного аналізу, систематизації та узагальнення.

Інформаційною базою дослідження є офіційна інформація Державного комітету статистики України, дані статистичної та фінансової звітності підприємств, матеріали мережі Інтернет, власні аналітичні розрахунки.

Основні положення і результати роботи опубліковано у наступних наукових працях:

1 Михайлов М.М. Формування системи управління підприємств / М.М. Михайлов // Тези доповідей XXVII Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, освіта, здоров'я». – Харків : НТУ «ХПІ», 2020. – Ч. III – С. 184.

2 Михайлов М.М., Степанов С.С. Формування системи управління підприємств / М.М. Михайлов, С.С. Степанов // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). – Харків : НТУ «ХПІ», 2019. – № 23 (1348). – С. 131 – 136.

Впровадження пропозицій та рекомендацій, наданих у роботі, дозволить досягти головної мети .....та покращити (управління) діяльність підприємства.

Додаток Н
Приклад виконання висновків

ВИСНОВКИ

У роботі зроблено теоретичне узагальнення процесу планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку, проаналізовані можливі стратегії його розробки, які в подальшому були використані для розробки комплексу маркетингу компанії «XXX», що залучена до ринку медичних ІТ.

У результаті дослідження була досягнута поставлена мета, вирішені поставлені завдання й отримані наступні результати:

Висновки повинні відповідати завданням

1 Визначено економічну природу, основні характеристики та сутність поняття ..... розглянуто погляди різних економічних шкіл...зроблено висновок, що....

2 Надано загальну господарську характеристику підприємства..... який виявив, що підприємство є не абсолютно рентабельним, але має необхідний капітал для розвитку на зарубіжному ринку.

3 У результаті SWOT аналізу було виявлено проблемні зони та недоліки, сильні та слабкі сторони фірми та можливості у майбутньому. Також були сформовані цілі та місія існування компанії. Варто зазначити, що..... це є суттєвою перевагою на ринку.....

4 Аналізуючи діяльність «XXX», можна зробити висновок, що найбільшою проблемою є недостатня ..... через те, що ..... Більш того, у «XXX» немає розвиненого ..... та фірма потребує .....

5 Запропоновано комплекс маркетингу, яких відповідає усім цілям компанії «XXX» та націлений на досягнення поставлених завдань. Він припускає:..... При аналізі ефективності впровадження запропонованих заходів, було розраховано, що компанія може отримати

додаткові замовлення та ..... Прогнозується, що прибуток зросте на ....., якщо буде використаний запропонований комплекс маркетингу.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені методичні підходи та обґрунтовані теоретичні положення щодо планування комплексу маркетингу для ринку ЄС, доведені до рівня практичних рекомендацій та можуть бути використані суб'єктами господарювання відповідно до певної стратегії їх розвитку.

За результатами роботи опубліковано тези/статті:

1

2

Окремим розділом у дипломній роботі розглянуті питання охорони праці та навколишнього середовища.

Додаток П

Приклад виконання списку джерел інформації

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1 Портер М. Конкурентна перевага: як досягти високого результату та забезпечити його стійкість / пер. з англ. Москва : Альпіна Бізнес Букс, 2015. 715 с.

2 Arline K. Blue Ocean Strategy: Creating Your Own Market. Business News Daily Contributor. April 1, 2015. URL: <https://www.slidegenius.com/blog/3-ways-blue-ocean-strategyapplies-sales-resentation> (дата звернення 02.05.2020).

.....

9 Мінфін- все про фінанси: новини, курси валют, банки. URL: <https://minfin.com.ua/ua> (дата звернення 02.05.2020).

10 Ефективність стратегічного управління підприємствами: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення: монографія / Мікловда В.П., Брітченко І.Г., Кубіній Н.Ю., Дідович Ю.О. Полтава: ПУЕТ, 2013. 218 с.

11 Ревенко Н., Малахіна І. Управління процесом формування конкурентоспроможності продукції підприємства. *Вісник THEU*. 2018. №2. С. 62–70.

.....

46 ДСТУ 7237:2011 Система стандартів безпеки праці. Загальні вимоги та номенклатура видів захисту. Держспоживстандарт, наказ від 02 лютого 2011 р. № 37. 21 с.

Додаток Р

Приклад підготовки доповіді

ДОПОВІДЬ

(7-10 хвилин)

Добрий день шановні голова та члени ДЕК.

До Вашої уваги представляється дипломна робота на тему:

.....(назва теми).....

Мета дослідження .....

Завдання : .....

В дипломній роботі було досліджено теоретичні засади

.....

.....

Узагальнивши теоретичний матеріал було проведено аналіз виробничо-господарської діяльності

.....

.....(необхідно робити посилання на плакати).....

За результатами проведеного аналізу було систематизовано існуючі пропозиції, щодо поліпшення діяльності підприємства в фінансовому напрямку та запропоновано шляхи вдосконалення цього процесу:

.....

.....(необхідно робити посилання на плакати).....

.....

Таким чином, за результатами дослідження можна зробити наступні висновки:

1. ....

2. ....

3. ....

ДОПОВІДЬ ЗАКІНЧЕНО. ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Додаток С
Приклад бібліографічного запису

Поле	Пояснення
Автор	Прізвище, ім'я, по батькові (<i>Іванов Іван Іванович</i>)
Назва	Повна назва кваліфікаційної роботи мовою оригіналу (так, як в приказі). <i>Напр.</i> : Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Шифр роботи	Індекс групи, номер теми за наказом. <i>Напр.</i> : БЕМ-716 Б.11
Заклад вищої освіти =видавництво	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Випускаюча кафедра	<i>Кафедра «Міжнародного бізнесу та фінансів»</i>
Напрямок підготовки бакалаврів	073 «Менеджмент»
Форма навчання	денна, заочна (<i>оберіть зі списку</i>)
Дата захисту	2020
Бібліографічний запис	<p>За схемою: Заголовок бібліографічного запису. Основна назва [Загальне позначення матеріалу] : відомості щодо назви / Відомості про відповідальність. — Шифр роботи. — Місце захисту роботи, Дата захисту роботи. — Кількість сторінок : Ілюстрації + Додатки. — Примітки.</p> <p>Заголовок бібліографічного запису. — прізвище та ініціали автора.</p> <p>Основна назва — повна назва кваліфікаційної роботи [Загальне позначення матеріалу] — [Електронний ресурс] : відомості щодо назви — кваліфікаційна робота освітньо-кваліфікаційного рівня магістр (бакалавр) / Відомості про відповідальність — ім'я, по батькові, прізвище автора (повністю) ; наук. керівник прізвище та ініціали ; Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут».</p> <p>— Шифр роботи — індекс групи, номер теми за наказом. — Місце захисту роботи — Харків, Дата захисту роботи — рік. — Кількість сторінок — ____ с.</p> <p><i>Напр.</i>: Іванов І. І. Планування комплексу маркетингу для зарубіжного ринку [Електронний ресурс]: кваліфікаційна робота освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр / Іван Іванович Іванов ; наук. керівник Петров І. І. ; Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». — БЕМ-716 б.11— Харків, 2020. — 78 с.</p>

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Мета та завдання кваліфікаційної роботи.....	5
2 Порядок розробки та захисту бакалаврських робіт.....	7
3 Структура і зміст бакалаврської роботи.....	12
4 Методичні вказівки до виконання вступної частини роботи.....	13
5 Методичні вказівки до виконання основної частини пояснювальної записки.....	14
6 Вимоги до оформлення бакалаврських робіт.....	21
7 Вказівки щодо розміщення роботи у репозитарії.....	30
Додаток А Рекомендована тематика дипломних робіт	32
Додаток Б Приклад заяви про затвердження теми бакалаврської роботи.....	34
Додаток В Приклад оформлення титульного аркуша дипломної роботи	35
Додаток Д Приклад оформлення відомості документів дипломної роботи	36
Додаток Ж Приклад завдання на виконання дипломної роботи.....	37
Додаток К Приклад оформлення пояснювальної записки про виконання дипломної роботи.....	39
Додаток Л Приклад виконання реферату.....	40
Додаток М Структура вступу.....	41
Додаток Н Приклад виконання висновків.....	43
Додаток П Приклад виконання списку джерел інформації.....	45
Додаток Р Приклад підготовки доповіді.....	46
Додаток С Оформлення бібліографічного опису роботи.....	47

Навчальне видання

Методичні вказівки

до кваліфікаційної роботи бакалавра
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
для студентів денної та заочної форм навчання

Укладачі: КЛЕПШКОВА Світлана Володимирівна
ДРУГОВА Олена Сергіївна
ГЕВОРКЯН Артем Юрійович

Відповідальний за випуск проф. Федоренко І.А.
Роботу до видання рекомендував проф. Міщенко В.А.
В авторській редакції

План 2020, поз.304

Підп. до друку 30.10.2020   Формат 60x84 1/16.   Папір офсетний.

Riso-друк. Гарнітура Таймс.   Ум. друк. арк. 1,8. Обл.-вид. арк. 1,3.

Наклад прим. 300   Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ «ХП».
Свідоцтво ДК №5478 від 21.08.2017 р.
61002, м. Харків, вул. Кирпичова, 2